

Parlamentul
Republicii Moldova

CP nr. 324

24 octombrie 2018

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisiei juridice, numiri și imunități

Amendament

la proiectul de lege nr. 348 din 16 octombrie 2018 privind modificarea Codului de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122/2003

În conformitate cu art. 59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996, în urma examinării proiectului de lege nr. 348 din 16 octombrie 2018 privind modificarea Codului de Procedură Penală al Republicii Moldova nr. 122/2003, prezentăm următorul amendament:

La Art. I pct. 1, a doua și a treia teză se exclud.

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisiei juridice, numiri și imunități

Amendament la proiectul de Lege privind modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova, nr.122/2003 (nr.348 din 16.10.2018)

Analizînd prevederile proiectului menționat, în temeiul articolelor 59 și 65 al Regulamentului Parlamentului se înaintează următoarele amendamente vis-a-vis de conținutul acestuia.

I. La articolul I, punctul 1 din proiect, în partea ce se referă la completarea art.185 din CPP cu alin. (3¹), se exclude punctul 1), care prevede: ”1) învinuitul, inculpatul a recunoscut vina în comiterea infracțiunii;”

ARGUMENTE:

În viziunea mea, **aceste prevederi ale proiectului nu corespund normelor statului de drept, jurisprudenței și practicii europene, precum și nici valorilor autentice ale democrației.**

Constituția Republicii Moldova **GARANTEAZĂ** **prezumția nevinovăției** (art.21 din Constituție), **dreptul la libertatea individuală și siguranța persoanei** (art.25) și **dreptul la apărare** (art.26).

Conform prezumției nevinovăției, orice persoană acuzată de un delict **este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale. Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.**

Nici o restricție a acestor drepturi fundamentale nu poate fi admisă. Or, articolul 54 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994 prevede că, în Republica Moldova exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngereri decît celor prevăzute de lege, **care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional** și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane,

împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Disponerea arestului preventiv (adică a detenției), se fundamentează în aspect normativ pe Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Conform articolului 7 din CPP care reglementează legalitatea procesului penal, ”procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod. Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, **prioritate au reglementările internaționale.**”

Adică, potrivit art.7 al Codului de procedură penală al RM, **hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, procurori și instanțele de judecată**, ceea ce înseamnă că, la adoptarea hotărârii privind aplicarea arestului preventiv, **instanțele naționale trebuie să aplice standardele impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului: legalitatea detenției; existența unei bănuieli rezonabile; prezența riscului (este sarcina procurorului de a dovedi existența și seriozitatea riscurilor); proporționalitatea, rezonabilitatea și necesitatea aplicării detenției și, în sfârșit, posibilitatea aplicării măsurilor alternative detenției.**

Conform CEDO, cerința „legalității” înseamnă că circumstanțele pe care se bazează acuzațiile aduse și condițiile pentru aplicarea privării de libertate sunt prevăzute de lege într-un mod clar. Potrivit art. 5, p. 1 c) al CEDO, arestarea preventivă are drept scop urmărirea infracțiunii săvârșite „în vederea aducerii ei în fața autorității judiciare competente”. **Scopul nu poate fi prevenirea infracțiunilor, menținerea securității și a ordinii publice sau colectarea probelor fără intenția de a urmări infracțiunea săvârșită.**

Prevederile CEDO cuprind trei condiții alternative pentru arestarea preventivă:

„ (1) motive verosimile de a bănuși că persoana a săvârșit o infracțiune sau (2) există motive temeinice pentru a împiedica persoana să săvârșască o infracțiune sau (3) să fugă după săvârșirea acesteia”.

Articolele 64 și 66 din CPP prevăd dreptul fundamental al bănuitului, invinuitului, inculpatului **de a tăcea și de a nu mărturisi împotriva sa.** Acest drept rezultă din drepturile constituționale fundamentale: prezumția nevinovăției (art.21 din Constituția RM), dreptul la libertatea individuală și siguranța persoanei (art.25 din Constituția RM) și dreptul la apărare (art.26 din Constituția RM). Aceste drepturi fundamentale sunt garantate nu numai de Constituția RM, dar și de numeroase tratate internaționale la care RM este

parte și pe care **s-a angajat să le respecte**, inclusiv Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului.

La fel, art.24 din CPP prevede **principiul contradictorialității procesului penal**, ceea ce înseamnă că **instanța judecătorească** nu este organ de urmărire penală, **nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării** și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Recent, reprezentanții societății civile (de ex. Promo-LEX) au afirmat că **”dispunerea arestării abuzive de către instanțele de judecată pune în pericol viețile omenești”**. Statisticile demonstrează că în Republica Moldova se folosește excesiv măsura arestării preventive, deși legislația prevede și măsuri alternative, la fel de eficiente. Se menține în continuare rata înaltă de aplicare a arestului preventiv în 2017. **Circa 90 la sută dintre demersurile de prelungire a arestului au fost admise anul trecut de magistrați. Potrivit Raportului statistic a judecătorilor privind examinarea demersurilor despre emiterea mandatului de arestare și prelungire a termenului ținerii sub arest și arestarea la domiciliu, pe perioada anului 2017**, în total au fost depuse 5.775 cereri. **Magistrații au decis să prelungească termenul de arest în 92,6 la sută dintre cazuri.** În același timp, judecătorii au respins prelungirea arestului în doar 385 de cazuri, iar procesul a fost încetat în alte 42 de cazuri. În mare parte instanțele au decis să prelungească arestul cu termene de până la două luni. Astfel de decizii au fost luate în 4.366 de cazuri. Cu până la trei luni a fost prelungit arestul în 695 de cazuri, iar cu până la patru luni în 236 de situații. În același timp, au fost prelungite perioadele de arest cu cinci și șase luni în 31 și, respectiv, 20 de dosare. Datele mai arată că instanțele au dispus în 85 la sută din cazuri ca persoanele vizate să fie ținute în arest. Pe când în arest la domiciliu s-a dispus în doar 809 cazuri, ceea ce reprezintă 15 la sută din numărul total de hotărâri de prelungire a termenelor de arest.

Ca urmare a acestor decizii abuzive Republica Moldova este constant condamnată la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO). Astfel, conform informației oferite de Centrul de Resurse Juridice în cele 16 hotărâri pronunțate în 2017, CtEDO a constatat 14 violări ale CEDO. Or, 60% dintre acestea (adică 8 hotărâri) se referă la două articole ale CEDO - **art. 3 (interzicerea torturii) și art. 5 (dreptul la libertate și siguranță).**

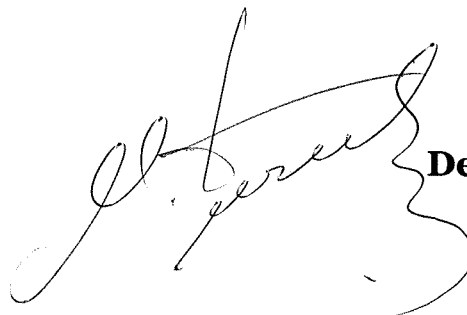
Dacă este să ne referim la violările constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârile care vizează Republica Moldova în anii 1997-2017, atunci cele mai frecvente tipuri de violări constatate de CtEDO în cauzele moldovenești sunt: 31% pe art.6 ”Dreptul la un proces echitabil”; 25% pe art.3 ”Interzicerea torturii” și 14% ”Dreptul la libertate și siguranța persoanei”.

În temeiul hotărârilor și deciziilor pronunțate din anul 1997 până la 31 decembrie 2017, **Guvernul Republicii Moldova a fost obligat să plătească peste 16,300,000 de euro.** Dintre acestea, în baza hotărârilor -

EUR 14,132,787 (în 2017 - EUR 95,348) și în baza reglementărilor amiabile sau declarațiilor unilaterale formulate de Guvern - EUR 2,199,365 (în 2017 - EUR 12,000). **Suma oferită de CtEDO în cauzele moldovenești până la 31 decembrie 2017 este mai mare decât întregul buget al instanțelor judecătorești pentru anul 2015** (care era de circa EUR 15,715,000).

La fel și în raportul anual al Avocatului Poporului "Privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2017" se indică că: "**Avocatul Poporului constată că Republica Moldova se confruntă cu o problemă foarte gravă cu un impact direct și negativ asupra dreptului fundamental la libertatea individuală și siguranța persoanei, această problemă fiind aplicarea excesivă a detenției preventive.**"

Reieșind din situația reală în sistemul de justiție a Republicii Moldova, stabilirea unor condiții cumulative pentru neaplicarea arestului preventiv, printre care și recunoașterea de către învinuit, inculpat a vinovăției în comiterea infracțiunii, este absolut contrară prevederilor constituționale, principiilor fundamentale ale procesului penal și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Vladimir ȚURCAN,
Deputat în Parlament